

Byla C-376/22

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2022 m. birželio 10 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Verwaltungsgerichtshof (Austrija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2022 m. gegužės 24 d.

Kasatorės:

Google Ireland Limited

Meta Platforms Ireland Limited

Tik Tok Technology Limited

Atsakovė:

Kommunikationsbehörde Austria (Komm Austria)

Pagrindinės bylos dalykas

Kommunikationsplattformen-Gesetz (Ryšių platformų įstatymas) – Direktyva 2000/31/EB – Direktyva 2010/13/ES – Priemonė, taikoma konkrečiai informacinės visuomenės paslaugai

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės aiškinimas, SESV 267 straipsnis

Prejudiciniai klausimai

1. Ar 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos,

teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos Direktyva) (OL L 178, 2000 7 17, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399) 3 straipsnio 4 dalies a punkto ii papunktis turi būti aiškinamas taip, kad priemonė, taikoma „konkrečiai informacinės visuomenės paslaugai“, gali būti laikoma ir įstatyminė priemonė, taikoma bendrai konkrečių informacinės visuomenės paslaugų kategorijai (kaip antai ryšių platformos), ar dėl šioje nuostatoje apibrėžtos priemonės privaloma priimti sprendimą, susijusį su konkrečiu atveju (pavyzdžiui, konkrečiai nurodyta ryšių platforma)?

2. Ar Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 5 dalis turi būti aiškinama taip, kad, kitaip nei nustatyta šioje nuostatoje, skubos atveju „kuo greičiau“ nepranešus (*a posteriori*) apie taikytą priemonę Komisijai ir buveinės valstybei narei, šią priemonę, praėjus pakankamam laikotarpiui, per kurį galima (*a posteriori*) apie ją pranešti, tampa draudžiama taikyti konkrečiai paslaugai?

3. Ar pagal 2010 m. kovo 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva) (OL L 095, 2010 4 15, p. 1), iš dalies pakeistos 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/1808, kuria, atsižvelgiant į kintančias rinkos realijas, iš dalies keičiama Direktyva 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva) (OL L 303, 2018 11 28, p. 69), 28a straipsnio 1 dalį draudžiama taikyti priemonę, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalį, kuri nėra taikoma dalijimosi vaizdo medžiaga platformoje pateiktoms programoms ir naudotojų sukurtiems vaizdo įrašams?

Nurodomi Bendrijos teisės aktai

2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos Direktyva)

2010 m. kovo 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva)

Nurodomi nacionalinės teisės aktai

Bundesgesetz über Maßnahmen zum Schutz der Nutzer auf Kommunikationsplattformen (Kommunikationsplattformen-Gesetz, Ryšių platformų naudotojų apsaugos priemonių įstatymas, toliau – KoPl-G)

1 straipsnis. 1. Šiuo federaliniu įstatymu siekiama skatinti atsakingą ir skaidrų naudotojų pranešimų apie toliau nurodytą ryšių platformų turinį tvarkymą ir skubų tokių pranešimų apdorojimą.

4. Dalijimosi vaizdo medžiaga platformų paslaugų teikėjams (2 straipsnio 12 punktas), kiek tai susiję su šiose platformose pateikiamomis programomis (2 straipsnio 9 punktas) ir naudotojų sukurtais vaizdo įrašais (2 straipsnio 7 punktas), šiame federaliniame įstatyme numatytos pareigos netaikomos.

5. Paslaugų teikėjui pareikalavus, priežiūros institucija turi nustatyti, ar šis federalinis įstatymas jam yra taikomas.

3 straipsnis. 1. Paslaugų teikėjai privalo sukurti veiksmingą ir skaidrią procedūrą pranešimams apie ryšių platformoje pasiekiamą tariamai neteisėtą turinį apdoroti ir sutvarkyti.

4 straipsnis. 1. Paslaugų teikėjai privalo kasmet, o jeigu ryšių platformoje yra daugiau kaip vienas milijonas registruotų naudotojų – kas pusmetį parengti ataskaitą apie tai, kaip tvarkomi pranešimai apie tariamai neteisėtą turinį. Ataskaita priežiūros institucijai pateikiama ne vėliau kaip per mėnesį nuo ataskaitinio laikotarpio pabaigos, tuo pat metu paskelbiant ją nuosavoje interneto svetainėje, kur ji būtų nuolat pasiekama ir lengvai randama.

8 straipsnis. 1. Priežiūros institucija, kaip ji suprantama pagal šį federalinį įstatymą, yra remiantis KOG [*Bundesgesetz über die Einrichtung einer Kommunikationsbehörde Austria* (Federalinis įstatymas, kuriuo įsteigiama Austrijos ryšių institucija), toliau – KOG] 1 straipsniu įsteigta *Kommunikationsbehörde Austria*.

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Austrijos *Kommunikationsplattformen-Gesetz (KoPl-G)*, kuriuo siekiama sustiprinti „ryšių platformų“ paslaugų teikėjų „atsakomybę“, taikomas Austrijos ir užsienio paslaugų teikėjams ir įpareigoja juos, be kita ko, sukurti pranešimų apie tariamai neteisėtą turinį ir jų patikros procedūrą, reguliariai rengti bei skelbti ataskaitas apie skaidrų atitinkamų pranešimų tvarkymą ir paskirti atsakingus įgaliotinius bei asmenis, įgaliotus priimti įteikiamus dokumentus.
- 2 Platformas prižiūri *Kommunikationsbehörde Austria* (toliau – *KommAustria*), kuri pažeidimų atveju gali skirti baudas.
- 3 *KoPl-G* – tai vienas iš teisės aktų, kuriuos įvairios valstybės narės yra priėmusios arba ketina priimti siekdamas reglamentuoti nelegalaus internetinio turinio šalinimą, rūpestingumo pareigas, pranešimų ir pagalbos procedūrą bei skaidrumą. Problemos aktualumas, Austrijos teisės aktų leidėjo nuomone, skatina imtis nacionalinių priemonių, kol bus priimtas Europos teisės aktas.

- 4 Austrijos teisės aktų leidėjas rėmėsi tuo, kad *KoPl-G* priemonės yra suderinamos su Direktyva 2000/31/EB. Tačiau kasatorės teigia, kad *KoPl-G* taikymas jų veiklai pažeidžia šioje direktyvoje nustatytą kilmės šalies principą. Be to, kadangi pirmoji kasatorė (*Google Ireland Limited*) ir trečioji kasatorė (*Tik Tok Technology Limited*) laikytinos ir dalijimosi vaizdo medžiaga platformų paslaugų teikėjais, kyla klausimas, ar, atsižvelgiant į Direktyvos 2010/13/ES 28a straipsnį, specialiai vaizdo įrašų dalijimosi platformoms skirtas kilmės šalies principas pažeidžiamas dėl *KoPl-G* taikymo tokiam šių platformų turiniui, kuris nėra programos ar naudotojų sukurti vaizdo įrašai.
- 5 Trijose sujungtose pagrindinėse bylose kyla klausimas, ar *KoPl-G* gali būti taikomas ryšių platformos paslaugų teikėjui, kurio buveinė yra Airijoje. Visos trys kasatorės prašė pripažinti, kad *KoPl-G* joms negali būti taikomas. *KommAustria* visais trimis atvejais konstatavo, kad *KoPl-G* yra taikytinas; suinteresuoti paslaugų teikėjai dėl to pateikė skundus *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas).
- 6 *Bundesverwaltungsgericht* visus tris skundus atmetė kaip nepagrįstus. Iš esmės jis teigė, kad Direktyvoje 2000/31 nustatytas kilmės principas nėra taikomas neribotai ir nuo jo galima nukrypti visų pirma siekiant išlaikyti arba pasiekti aukštą svarbių interesų apsaugos lygį (pavyzdžiui, jaunimo apsaugos arba žmogaus orumo apsaugos). *KoPl-G*, kaip teigia *Bundesverwaltungsgericht*, siekiama tokių tikslų ir juo tik sukuriama įstatyminis pagrindas konkrečioms priemonėms konkrečiais atvejais. Pripažinti, kad jis negali būti taikomas, buvo prašoma dar prieš nustatant konkrečias priemones, taigi, prieš individualizuojant atskirus paslaugų teikėjus. Tačiau taikyti konkrečias priemones atskiriems adresatams galima tik pakartotinių pažeidimų atveju, *KoPl-G* tik sukuria tam reikalingą įstatyminį pagrindą, todėl nepažeidžia Direktyvoje 2000/31 nustatyto kilmės principo.
- 7 Be to, *Bundesverwaltungsgericht* konstatavo, kad iki šiol nebuvo kreiptasi į kasatorių buveinių valstybę su prašymu, kad ji pati imtųsi priemonių. Apie tokias ribojančias priemones nebuvo iš anksto informuota ir Europos Komisija. Tačiau nebuvo ir imtasi priemonių, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalį, – tik buvo sukurtas tam būtinas įstatyminis pagrindas. Tiesa, kad pačiame *KoPl-G* nenumatyta, jog reikia kreiptis į buveinės valstybę su prašymu imtis priemonių arba informuoti Europos Komisiją. Nenumatytas ir informavimas *a posteriori*. Tačiau, taikant direktyvą atitinkantį aiškinimą, tuo atveju, jeigu imamasi priemonių, tampa taikytinos *E-Commerce-Gesetz* (Elektroninės komercijos įstatymas) 23 straipsnio, kuriuo į nacionalinę teisę buvo perkeltas Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies b punktas ir 5 dalis, 1 ir 2 dalys. Dėl vaizdo įrašų dalijimosi platformų *Bundesverwaltungsgericht* paašškino, kad *KoPl-G* nustatyta, jog jame numatytos pareigos netaikomos vaizdo įrašų dalijimosi platformų paslaugų teikėjams tiek, kiek jos susijusios su šiose platformose pateiktomis programomis ir naudotojų sukurtais vaizdo įrašais.

- 8 Kasaciniame skunde, pareikštame dėl šių *Bundesverwaltungsgericht* sprendimų, kasatorės teigia, kad teismas nepagrįstai patvirtino, jog *KoPl-G* gali būti taikomas jų platformoms. Kadangi nei Airija, nei Komisija nebuvo informuotos, įstatymas kasatorėms negali būti taikomas, nes juo joms sukuriama tiesioginė pareiga (pavyzdžiui, sukurti pranešimų ir patikros procedūrą), o tai prieštarauja kilmės šalies principui. Be to, nebuvo įvertinta, kaip *KoPl-G* nustatytas laisvės teikti paslaugas ribojimas veikia konkrečiu atveju, o šiame įstatyme numatytos pareigos yra neproporcingos.
- 9 Pirmoji kasatorė ir trečioji kasatorė taip pat teigia, kad buvo pažeistas ir Direktyvoje 2010/13 nustatytas kilmės šalies principas, nes pagal *Bundesverwaltungsgericht* sprendimą *KoPl-G* taikomas ir paslaugoms, kurios yra vaizdo įrašų dalijimosi platformų teikiamos paslaugos. Vaizdo įrašų komentarai taip pat yra vaizdo įrašų dalijimosi platformų teikiamų paslaugų dalis.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 10 Neginčijama, kad kasatorių (taip pat) Austrijoje teikiamos paslaugos yra informacinės visuomenės paslaugos, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2000/31 2 straipsnio a punktą. *Verwaltungsgerichtshof* (Vyriausiasis administracinis teismas) preziumuoja, kad šios paslaugos laikytinos ryšių platformomis, kaip jos suprantamos pagal *KoPl-G*, ir kad kasatorėms šis įstatymas yra taikomas. Be to, pirmoji kasatorė ir trečioji kasatorė teikia vaizdo įrašų dalijimosi platformų paslaugas ir joms netaikomos *KoPl-G* nustatytos pareigos, kiek jos susijusios su šiose platformose pateiktomis programomis ir naudotojų sukurtais vaizdo įrašais, tačiau taikomos pareigos, susijusios su kitais šiose platformose platinamais pranešimais arba naudotojo mintis išreiškiančiais įrašais (visų pirma komentarais).

Dėl pirmojo klausimo

- 11 Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad valstybės narės negali dėl koordinuojamai sričiai priskiriamų priežasčių riboti laisvės teikti informacinės visuomenės paslaugas iš kitos valstybės narės. Pagal Direktyvos 2000/31 2 straipsnio h punktą koordinuojama sritis apima reikalavimus, nustatytus valstybių narių teisinėse sistemose, kurios taikomos informacinės visuomenės paslaugų teikėjams arba informacinės visuomenės paslaugoms neatsižvelgiant į tai, ar jie yra bendro pobūdžio, ar konkrečiai joms skirti.
- 12 *KoPl-G* nustatyta nemažai pareigų šalies ir užsienio paslaugų teikėjams nepriimant individualaus ir konkretaus akto (pavyzdžiui, sukurti pranešimų ir patikros sistemą). Tik jeigu šios pareigos nevykdomos, priežiūros institucija gali imtis įgyvendinimo priemonių arba skirti baudas. Be to, paslaugų teikėjai gali kreiptis į priežiūros instituciją su prašymu nustatyti, ar jie patenka į šio įstatymo taikymo sritį. Tokios išvados daromos dėl konkrečių, pareiškėjo valdomų ryšių platformų.

- 13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas mano, kad, nustatant pareigas, *KoPl-G* nustatomi reikalavimai informacinės visuomenės paslaugų teikimui, taigi, atsiranda sąsaja su koordinuojama sritimi, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2000/31 2 straipsnio h punktą. Todėl reikia įvertinti, ar įvykdytos sąlygos, leidžiančios nukrypti nuo direktyvos 3 straipsnio 2 dalies.
- 14 Kad taip būtų, kumuliatyviai turi būti įvykdytos trys sąlygos. Pirmą, atitinkama ribojanti priemonė turi būti būtina siekiant apsaugoti viešąją tvarką, visuomenės sveikatą arba vartotojus, antra, ji turi būti taikoma konkrečiai informacinės visuomenės paslaugai, kuri prieštarauja šiems tikslams arba kelia pavojų, kad šių tikslų nebus paisoma, trečia, ji turi būti proporcinga tiems tikslams. Be to, apie ketinimą imtis tokių priemonių reikia informuoti buveinės valstybę ir Komisiją.
- 15 *Verwaltungsgerichtshof* preliminariai remiasi tuo, kad pirmoji ir trečioji sąlygos yra įvykdytos. Tačiau dėl antrosios sąlygos kyla klausimas, ar *KoPl-G* nustatytos pareigos yra konkrečiai informacinės visuomenės paslaugai (kuri prieštarauja šiems tikslams arba kelia pavojų, kad šių tikslų nebus paisoma) taikoma priemonė.
- 16 Austrijos teisės aktų leidėjas numatytas pareigas laikė „priemonėmis“, kaip jos suprantamos pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalį. Vis dėlto *Verwaltungsgerichtshof* abejoja, ar tokia priemonė gali būti bendro pobūdžio ir abstrakti nuostata, nustatanti bendrąsias pareigas nesant individualaus ir konkretaus akto. Teismui kyla klausimas, ar yra leidžiama priemonė, taikoma bendrai paslaugų teikėjų kategorijai, o ne individualizuotiems paslaugų teikėjams. Jis daro nuorodą į generalinio advokato išvadą byloje C-390/18, pagal kurią Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalyje numatytų priemonių gali būti imamas tik *ad hoc*. Tačiau atitinkame Teisingumo Teismo sprendime į šį klausimą liko neatsakyta, todėl neaišku, ar tokios priemonės, kaip antai numatytos *KoPl-G*, bendrai taikomos šalies ir užsienio paslaugų teikėjams, laikytinos priemonėmis, kurios taikomos „konkrečiai informacinės visuomenės paslaugai“.
- 17 Aplinkybė, kad pagal Direktyvą 2000/31, prieš imantis priemonių, reikia kreiptis į kilmės valstybę narę su prašymu imtis priemonių, taip pat rodo, kad bendro pobūdžio ir abstrakti priemonė negali būti laikoma priemone, kaip ji suprantama pagal direktyvos 3 straipsnio 4 dalį, nes priimant tokį įstatymą, kaip antai *KoPl-G*, nebūtinai yra žinoma, kokiose kitose valstybėse narėse reziduojantiems paslaugų teikėjams šis įstatymas gali būti taikomas.
- 18 Vis dėlto jeigu toks bendro pobūdžio ir abstraktus teisės aktas nėra priemonė, taikoma konkrečiai paslaugai, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalį, tai reiškia, kad, kaip mano prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas, tokios pareigos, kaip antai nustatytosios *KoPl-G*, pažeidžia kilmės šalies principą. Tokiu atveju priežiūros institucijos padarytos ir *Bundesverwaltungsgericht* patvirtintos išvados dėl galimybės taikyti *KoPl-G* kasatorėms negalėjo būti priimtos.

Dėl antrojo klausimo

- 19 Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies b punkte nustatyta, kad prieš imdamasi atitinkamų priemonių valstybė narė turi informuoti Komisiją ir valstybę narę, kurios teritorijoje yra paslaugų teikėjo buveinė, apie savo ketinimą imtis šių priemonių. Valstybė narė prieš tai turi būti nesėkmingai paprašiusi buveinės valstybės narės imtis minėtų priemonių. Prieš Austrijoje priimant *KoPl-G*, nei Airijos Respublika, nei Europos Komisija nebuvo apie tai informuotos.
- 20 Taigi *Verwaltungsgerichtshof* preziumuoja, kad *KoPl-G*, net jeigu jame numatytos pareigos ir būtų laikytinos priemonėmis, taikytinomis konkrečiai informacinės visuomenės paslaugai, ir jeigu būtų įvykdytos kitos pirmiau minėtos sąlygos, nesant išankstinio Airijos Respublikos ir Europos Komisijos informavimo kasatorėms būtų taikytinas tik tuo atveju, jeigu tai būtų skubus atvejis, kaip jis suprantamas pagal direktyvos 3 straipsnio 5 dalį. Šia nuostata buvo *expressis verbis* remiamasi *KoPl-G* aiškinamajame rašte. Tačiau nėra jokių duomenų, kurie leistų manyti, kad buveinės valstybė narė ar Komisija buvo informuotos *a posteriori*, taigi, pranešimas pastarosioms bet kuriuo atveju nebuvo pateiktas „kuo greičiau“, kaip tai numatyta Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 5 dalyje. Todėl kyla klausimas, ar pranešimo *a posteriori* reikalavimas yra tik administracinė taisyklė, ar jo nesilaikymas gali reikšti, kad priemonė, kurios buvo imtasi, yra neteisėta.
- 21 Dėl šios priežasties prašoma išaiškinti Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 5 dalį: šis išaiškinimas būtinas norint įvertinti, ar *a posteriori* nepateiktas pranešimas reiškia, kad *KoPl-G* kasatorėms negali būti taikomas ir tuo atveju, jeigu būtų įvykdytos visos direktyvos 3 straipsnio 4 dalies a punkto sąlygos.

Dėl trečiojo klausimo

- 22 Jeigu paaiškėtų, kad *KoPl-G* nustatytos pareigos yra laikytinos priemonėmis, taikomomis konkrečiai paslaugai, kurios iš principo gali būti taikomos kasatorių teikiamoms paslaugoms, kyla klausimas, ar, vertinant vaizdo įrašų dalijimosi platformų paslaugų teikėjus, Direktyvoje 2010/13 nustatytas kilmės šalies principas yra pažeidžiamas taikant *KoPl-G* nustatytas pareigas kitoje valstybėje narėje reziduojančių paslaugų teikėjų teikiamam turiniui, kuris nėra programos ar naudotojų sukurti vaizdo įrašai.
- 23 *Verwaltungsgerichtshof* manymu, Direktyvos 2010/13 28a straipsnio 1 dalyje daroma nuoroda į Direktyvą 2000/31 turi būti aiškinama taip, kad joje nustatytomis sąlygomis pirmiau minėtų priemonių taip pat galima imtis. Tokiu atveju taikyti Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalyje leidžiamas priemonės vaizdo įrašų dalijimosi platformų paslaugoms būtų leidžiama, jeigu dėl to nebūtų kišamasi į Direktyva 2010/13 suderintas sritis.
- 24 Kadangi vaizdo įrašų dalijimosi platformose pateiktoms programoms ir naudotojų sukurtiems vaizdo įrašams *KoPl-G* netaikomas, tačiau pastarieji sudaro esminį

sąvokos „vaizdo įrašų dalijimosi platformų paslauga“ elementą, *Verwaltungsgerichtshof* mano, kad *KoPl-G* nustatytų pareigų taikymas galėtų būti suderinamas su Direktyva 2010/13 tiek, kiek įvykdytos Direktyvos 2000/31 3 straipsnio 4 dalies sąlygos.

DARBINIS VERTINMAS